

GALERIE OSCAR DE VOS
S I N T - M A R T E N S - L A T E M

Albert Servaes (Ghent 1883 - Luzern 1966)

Zonsondergang in sneeuwlandschap

Circa: 1942

1942

Olieverf op doek

64,5 x 82 cm (25 ³/₈ x 32 ¹/₄ inches)

Gesigneerd en gedateerd rechtsonder: a.servaes / 1942

Aan de vredige oevers van de Leie in Sint-Martens-Latem ontstaat het Vlaams expressionisme, als krachtig antwoord tegen het zonnige luminisme van Emile Claus en zijn talloze navolgers. Naast het ingetogen symbolisme van Gustave Van de Woestyne en George Minne gaat Albert Servaes vanuit zijn houten barak op zoek naar een indringende vertolking van de versleten christelijke iconografie. In krachtige lijnen en eenvoudige composities komt hij tot de essentie van het geloof. Deemoed en medelijden doordesemen zijn godsvruchtig werk. Naast zijn diepreligieuze taferelen zet hij de eenvoudige boer flink in de verf, zaaiend en oogstend.

Tijdens de winter blijft de landmens in zijn boerderij en ligt er enkel kille stilte over de akkers. Met brede toetsen borstelt Servaes weidse sneeuwlandschappen waarin ontbladerde bomen en hoekige boerderijen als zwarte schimmen roerloos aan.

In 1920 schildert hij in twaalf taferelen een religieuze levenscyclus, van geboorte tot overlijden. Van een zonnig geel verglijdt het naar een winters grijs, met als finaal punt een droefgeestige lijkstoet in putje winter. Later herneemt hij diverse thema's uit de cyclus in afzonderlijke schilderijen. Steeds blijft het grauwe sneeuwlandschap het verstilde decor voor het heengaan. (F. Huygens)

literatuur

- Stubbe, A. "Albert Servaes en de eerste en tweede Latemse kunstenaarsgroep" in: Keurreeks van het Davidsfonds, no. 63 (Leuven: Davidsfonds, 1956).
- Boyens, P., Sint-Martens-Latem. Kunstenaarsdorp in Vlaanderen (Tielt: Lannoo, 1992), 295-309.

- De Smet, J., Sint-Martens-Latem en de Kunst aan de Leie (Tielt: Lannoo, 2000), 184-190.
- Haesaerts, P., Sint-Martens-Latem. Gezegend oord van de Vlaamse kunst (Brussels: Arcade, 1966), 202-231.
- Hoozee, R., D. Lampens, P. Baudson e.a., De eerste groep van Sint-Martens-Latem 1899-1914 (Brussels: KMSKB, 1988), 109-124.
- Schoonbaert, L.M.A., Albert Servaes (Tielt: Lannoo, 1984), 106-121, vgl. "Leielandschap" p. 111, 115.
- Storme, J., Albert Servaes, retrospectieve tentoonstelling, cat. (Bruges: Groeninge museum, 1961) (vergelijkbaar schilderij van onderwerp en kwaliteit).

Artist description:

Rond 1899 verkende Albert Servaes de streek rond Sint-Martens-Latem. Op dat ogenblik was de zestienjarige handelsreiziger in kruidenierwaren nauwelijks met zijn vak bezig; liever plantte hij zijn chevalet in het bevallige landschap.

In 1904 zou hij zich voor een lange periode in het dorp vestigen. Op de Brakel trok hij in een huisje in dat hij met Frits Van den Berghe deelde. In Latem ging de atheïstische Servaes zich plots voor het religieuze interesseren. Het fanatisme van de bekeerling deed de verstandhouding met de rabiaat ongelovige Van den Berghe snel verloren gaan. Ten langen leste trok hij bij Doorke Malfait in. Aan het schamele huis van het keuterboertje bouwde hij prompt een atelier aan. Pas in dit eenvoudige milieu vond Servaes zijn streng. Rond 1908 ontmoette de kunstenaar pater Jeroom, de karmeliet die Servaes' spirituele leven zou sturen. De hang naar mystiek werd aangezwengeld; het religieuze fanatisme overwon.

De kunstenaar die tijdens de vooroorlogse jaren nauwelijks van zijn schilderkunst kon leven, kende tijdens de Eerste Wereldoorlog een groot succes. Hij kreeg een aantal individuele tentoonstellingen in het Gentse. Het succes was dermate groot dat hij plannen maakte voor een monumentale woning inclusief atelier in Sint-Martens-Latem. In 1918 betrok hij dit huis dat hij 'Torenhuis' doopte.

Met de clerus stond Servaes evenwel op gespannen voet. In 1918 ontwierp hij in opdracht van pater Jeroom een kruisweg voor een nieuw te bouwen kloosterkapel in Luithagen. De ruwe, onbehouwen vormttaal die aan El Greco herinnerde, shockeerde de goegemeente en deed een fikse rel ontstaan in rooms-katholieke middens. Te midden de hetze werd hij door de avant-gardistische galerie Sélection voor een individuele tentoonstelling uitgenodigd; in 1921 zou Sélections evenknie Le Centaure dit voorbeeld volgen. Ook Pater Jeroom bleef zijn discipel verdedigen. Nog in 1921 organiseerde hij een rondreizende tentoonstelling van de kruisweg van Luithagen in Nederland. In hetzelfde jaar ontmoette Servaes zijn Franse geestesgenoot Georges Rouault te Parijs.

Ook in de latere jaren 1920 bleef Servaes in beeld in de Brusselse avant-gardistische kringen. Samen met George Minne exposeerde hij in november 1926 in de galerie Le Centaure. Anderzijds groeide ook zijn buitenlandse faam. In augustus 1929 organiseerde het Amsterdamse Stedelijk Museum een tentoonstelling van zijn recente werk; het museum zou het volgende jaar de reeks monnikenbeeltenissen aankopen. Servaes' werk bleef in de jaren 1930 populair in Nederland. Maar ook in eigen land bleef er belangstelling voor zijn werk. De openingstentoonstelling van de nieuwe galerij Ars te Gent was volledig aan zijn werk gewijd. Anderzijds kreeg hij ook steun uit Franse katholieke zijde. Op bezoek in Latem was de dichter Paul Claudel diep onder de indruk van Servaes werk.

In 1931 trok Servaes regelmatig naar Italië, waar hij de kerken en musea van Milaan, Padua, Ravenna, Verona en Venetië bezocht. In de nadagen van de Tweede Wereldoorlog werd Servaes door anonieme dreigementen op de vlucht gedreven. Langs Duitsland om belandde hij uiteindelijk in Zwitserland. De kunstenaar zou op 83-jarige leeftijd in ballingschap overlijden.